

Vergadering der Nederlandsche Tandmeesters-Vereeniging.

19 en 20 Juli 1902.

---

19 Juli. Aanwezig 14 leden.

Tegen 8 ure opent de Voorzitter op de gebruikelijke wijze de vergadering, en leest de secretaris de notulen der vorige bijeenkomst voor, welke behoudens eene kleine opmerking van den heer J. Leendertz worden goedgekeurd.

Als nu geschiedt voorlezing der ingekomen stukken:

1^e. een schrijven van den heer H. B. de Jonge Cohen, inhoudende de mededeeling, dat hij zijn ontslag verzoekt als lid der commissie, bedoeld in art. 34 van het Huishoudelijk reglement.

De Voorzitter vraagt den heer de Jonge Cohen of hij, naar aanleiding van dit schrijven iets in het midden wenschte te brengen, daar de leden vermoedelijk gaarne willen weten, welke redenen hem tot dit besluit hebben geleid. Hierop repliceert genoemde heer ongeveer het volgende :

Dankbaar voor de door den Voorzitter mij aangeboden gelegenheid, de motieven hier te ontvouwen, die mij genoopt hebben, ontslag te nemen als lid der Commissie in verband met art. 34 van het H. R., wil ik gaarne de hoogst belangrijke redenen ter kennis mijner medeleden brengen. Ik wil

hierbij een oogenblik in gedachten teruggaan tot de vergadering, eenige jaren geleden in „Parkzicht” gehouden, toen door een der aanwezigen, naar aanleiding der onbevoegde uitoefening, werd opgemerkt, dat door verschillende tandheelkundigen in Nederland, onbevoegden in hun bedrijf worden gebezigd, zoozeer in strijd met de waardigheid van hun beroep.

Uit de discussiën, te dier zake gehouden, bleek ten volle, dat, zooal de N. T. V. wenschte voor te gaan de onbevoegde uitoefening te bestrijden, in de allereerste plaats de tandheelkundigen, in het bijzonder zij, die deel uitmaken van eene der beide tandheelkundige vereenigingen, hun beroep naar behooren dienden uit te oefenen.

Deze besprekingen zijn gepubliceerd in het tijdschrift, en konden dus de betrokken personen weten, hoe in de fatsoenlijke tandheelkundige wereld over hunne handelingen werd gedacht. De toestand is er intusschen niet beter op geworden. De klachten, die mij ter oore kwamen zijn legio.

Tandmeesters, die met eene gevestigde praktijk, nog werkzaam zijn aan ziekenfondsen, hebben op Duitse wijze, de zorg dezer fondsen aan hun techniker toevertrouwd, terwijl anderen, weder in hun gewone praxis, die te veel omvattend is geworden voor een' persoon, onbevoegde personen bezigen, die werkzaam zijn bij hunne afwezigheid dus zonder het vereischt wettelijk toezicht. Deze toestand, M. H., is onhoudbaar. dit is een schande voor ons beroep, maar erger nog, begaat zulk een tandmeester een daad van deloyale concurrentie tegenover de collegae, die terdege een' bevoegden assistent hebben. Gij zult mij toevoegen, er zijn zoo lastig bevoegde assistenten te verkrijgen, ik stel hier dadelijk tegenover dat ze wel degelijk zijn te verkrijgen, wanneer men ze een flink honorarium toelegt. Het is alleen een streven, om eene goedkope werk-

kracht aan zich te verbinden. Is de praktijk van dien omvang, dat hulp noodzakelijk is, dan is diezelfde praktijk lucratief genoeg, een bevoegden assistent te salarieren; tegelijkertijd wordt den jeugdigen tandheerkundige eene intrede in de maatschappij vergemakkelijkt, ook tegenover hen heeft de N. T. V. verplichtingen. Kan 't U dus verwondering baren, dat ik, nadat er in dien toestand geene verbetering is ingetreden, ontslag neem uit genoemde commissie?

Dat ik mijn' medeleden geen kennis gaf van mijn voornemen uit de Commissie te treden, vindt zijn grond daarin, dat mijn plan eerst voor eenige dagen tot rijpheid is gekomen, nu steeds de klachten blijven aanhouden en vermeerderen. Hiervoor bied ik hun hier openlijk mijne verontschuldiging aan."

Het doet den Voorzitter leed, dat de Heer de Jonge Cohen tot dit besluit is gekomen, hij kan er zich niet geheel mede vereenigen. Volgens zijne meening ware 't beter geweest, dat de heer de Jonge Cohen ruggespraak met de andere commissieleden had gehouden. Volgens reglement zijn wij verplicht een ander commissielid te benoemen, en de Voorzitter wil wel bekennen, dat hij huiverig is, iemand als zoodanig aan te wijzen, daar alle kans bestaat dat deze functie niet aanvaard zal worden. De heer J. W. Roeloffs, voorzitter der commissie, vindt de aangevoerde motieven zeer vaag en vermeent 't niet geheel ongepast er aan toe te voegen, dat de zaak tot dusverre niet met de noodige ambitie is aangepakt. Hij is van oordeel, dat een beroep op de collega's de onbevoegde uitoefening der tandheerkunde, met alle kracht die in hen is, tegen te gaan, niet zonder uitwerking zou blijven. Zijn inziens toch, leven de onbevoegden van den bevoegde, komt den laatsten, dus een feit van onbevoegde uitoefening

ter oore, dan ware 't wenschelijk den schuldige uit te sluiten, met andere woorden, hem met technischen arbeid niet meer te belasten.

De heer J. Leendertz geeft den heer de Jonge Cohen in overweging zijne ontslagsaanvraag tot de a. s. Bestuursverkiezing aan te houden.

De heer de Jonge Cohen bespreekt nogmaals de minder waardige handelwijze van sommige collega's. Sedert de oprichting der N. T. V. is in dien toestand reeds veel verbetering gekomen. De voornaamste reden van zijne aanvraag berust dan ook op de hem bekende feiten, dat enkele leden der N. T. V. zich niet ontzien gedurende hunne afwezigheid, den techniker met praktischen arbeid te belasten. Dit strookt volgens zijne meening niet met het reglement.

Tevens vindt hij het minder aangenaam, streng tegen deze leden te moeten optreden.

De voorzitter, de heer Greeter, vermeent dat de commissie wel wat actiever had mogen optreden. Hij verwijst naar art. 35 van het H. R., waar wel degelijk er op gewezen wordt, dat, zoodra eenig lid kennis heeft bekomen van feiten of handelingen van een der leden, die te kort doen aan de waardigheid van den tandheekkundigen stand, hij verplicht zal zijn, daarvan mededeeling te doen aan den secretaris.

In elk geval behoeft de heer de Jonge Cohen niet bevreesd te zijn voor persoonlijke onaangename verhoudingen tusschen de leden. Hij, die zich niet met het reglement der N. T. V. kan vereenigen, doet verstandiger voor zijn lidmaatschap te bedanken. Nogmaals wordt de heer de Jonge Cohen aangespoord zijne functie te blijven waarnemen, waartoe deze ten slotte dan ook besluit.

Als nu is aan de orde de aanvraag van den heer H. J. Mamlök, tandarts te Berlijn, als buitengewoon lid der

N. T. V. te worden opgenomen. Genoemde heer wordt als zoodanig met algemeene stemmen toegelaten.

Vervolgens vindt voorlezing en bespreking plaats van de ingekomen antwoorden der leden, op de circulaire rondgezonden in de maand Juni. Deze antwoorden waren van dien aard, dat het Bestuur voorstelde, deze zaak verder te laten rusten, 't welk werd aangenomen.

Eveneens werd het voorstel van het Bestuur, het verkrijgbaar stellen der brochure, hoe men zijne tanden onderhoudt, uitgegeven door de R. T. V. met algemeene stemmen aangenomen en voorloopig besloten 10.000 exemplaren te laten drukken.

Nu werd het woord verleend aan den heer I. J. E. de Vries, tot het houden zijner beschouwingen over de wenschelijkheid van het instellen van een minimum tarief voor de leden der N. T. V. aldus luidende: „Zooals U allen wellicht bekend is, is er onlangs een tandheekkundig tarief verschenen, uitgegeven van wege de Rotterdamsche Tandheekkundige Vereeniging. Naar aanleiding hiervan, kom ik met de vraag tot U, is de instelling van een dergelijk tarief voor de leden onzer Vereeniging eveneens wenschelijk? Deze kwestie immers berust eenvoudig op het beginsel, dat de N. T. V. het onderling belang harer leden tracht te bevorderen. Het is, helaas maar al te waar, dat de collegialiteit nog zeer veel te wenschen overlaat en dikwijls zonderlinge middelen te baat worden genomen om elkander concurrentie aan te doen, daarbij vergetende, dat men niet als zeker slag kooplieden, doch als wetenschappelijke mannen tegenover elkander staat. Dat een jong collega, zijne loopbaan aanvangende tracht zich praktijk te verschaffen, door tegen billijke prijs zijne diensten te verleen, kan ik best begrijpen, doch dat oudere collega's, de sporen reeds lang verdiend hebbende, dergelijke en nog andere middelen

te baat nemen, om hunne praktijk nog meer uit te breiden, of de vrees koesteren patienten te verliezen vind ik werkelijk treurig. Iemand die na moeitevolle studiën, zijne diensten met eene kleinigheid beloont acht, kan toch geen groot idee van zich zelf bezitten. Welken dunk moet dan wel het publiek van een dergelijk iemand hebben?

Het is, wat de praktijk dagelijks leert, alleen het publiek, dat het meest hierbij profiteert, 't allerminst de tandarts. Bovendien moet toch ongetwijfeld de behandeling hieronder lijden, en wordt de conservatieve tandheekunde hierdoor slechts geschaad. Het is daarom, dat ik mijn voorstel hier te berde breng. Wordt het aangenomen, het zou een goed richtsnoer zijn, daar men zeker is, zeker niet te veel, doch ook niet te weinig in rekening te brengen. Bovendien zou het voor het algemeen belang niet anders dan gunstig kunnen werken, indien er over geheel Nederland zoo langzamerhand een universeel minimumtarief in werking trad. Het publiek zou er zich zeer spoedig naar schikken. Ik wil hier nog aan toevoegen, dat stipte nakoming natuurlijk noodzakelijk is, ofschoon het niet verplichtend is, het tarief in onze wachtkamer op te hangen. Genoeg het desnoods te vertoonen, indien de patient een bedenkelijk gezicht zet. Voor allen, ook voor de collegae die tot nu toe, hetzij uit noodzaak of uit willekeur, voor een schijntje te vinden waren, zal het algemeen geldend tarief slechts voordeel aanbrengen, ons aller stoffelijke welstand er door worden verhoogd en daarmee tevens de collegialiteit, die toch de machtigste hefboom is, voor vak en belangen beide.

Een luid applaus beloonde spreker voor zijne inzichten. Het meerendeel der aanwezigen verklaarde zich in principe voor de instelling van een tarief. De Voorzitter geeft nu in overweging op de volgende vergadering met een goed uit-

gewerkt plan voor den dag te komen, en noodigt de H.H. I. J. E. de Vries, T. C. A. Bölger en W. J. Son uit, deze zaak nader te bespreken.

Alsnu wordt de heer J. E. Grevers uitgenoodigd tot het houden van zijne demonstratie van een schedel met aangezichtsanomalie.

Spreker wijst er op, dat de te demonstreeren schedel van zeer groote zeldzaamheid is, daar er, voor zooverre bekend, slechts twee dergelijke in Europa te vinden zijn, en wel in Weenen en in Amsterdam. Verscheidene jaren geleden, heeft spreker er reeds op gewezen, dat hij bij mondademhalers eene afwijking in kaak en palatum heeft gevonden. Deze afwijkingen zijn in maten te bepalen, maar met 't oog op de groote zeldzaamheid dezer schedels, werden de moeilijkheden steeds grooter. Na lang zoeken, heeft spreker de opgenomen metingen bij elkander gevoegd en gesplitst in afdeelingen van pas geboren en volwassenen.

Elke afdeeling bestaat uit 10 schedels. De grootste moeilijkheid bestond in de samenvoeging der schedels van 8—19 jarigen leeftijd. Met behulp van duidelijk sprekende tabellen laat spreker de afmetingen zien. Het voornaamste verschil tusschen een normalen schedel en dien van een mondademhaler bestaat in de navolgende afwijkingen. De oogkas ligt bij den normalen schedel horizontaal, bij den mondademhaler eenigszins schuin naar beneden; de neusbeenderen zijn bij den mondademhaler langer, de fossa canina is smal, de tanden staan meer naar voren en sluiten niet op elkander. Ter hoogte van de bicuspidaten vindt men contractie, en altijd vindt men een hoog palatum. Deze afwijkingen komen voorn. voor bij personen, die lijden aan adenoïde vegetatie's.

Naar aanleiding dezer voordracht vraagt de heer Bölger of deze woekeringen niet op 6 à 7-jarigen leeftijd verdwijnen, waarop spreker antwoordt, dat, volgens de rhinologen, zij

eerder in grootte toenemen, indien zij niet langs chirurgischen weg worden verwijderd.

Aan de orde zijn nu de vrije mededeelingen, waarvan de heer Greeter gebruik maakt, zoogenaamd goudkleurig amalgaam te vertoonen. Hij raadt elken collega af dit aan te schaffen. Het draagt den naam van David's goldchips, is zeer duur en bestaat vermoedelijk uit verguld metaalvijsel.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter met een woord van dank tot beide sprekers de vergadering.

Vergadering van Zondag 20 Juli.

Aanwezig 18 leden.

Den volgenden morgen kwamen de leden wederom bij elkander, teneinde de voordrachten en demonstratiën van den heer Fenchel, tandarts te Hamburg, bij te wonen.

a.) *Instrumente und Mittel zur Prüfung des Volumen Bestandes von Amalgamen.*

Om eene goede vulling te maken met het compensatie-amalgaam is het noodig dit flink aan de tandwanden te „rotiren” (op de wijze der Herbt'sche rotatie methode). Het voordeel hiervan is, dat de geheele vulling gelijkmatig gecondenseerd wordt. De onderzoekingen van tandarts Friedemann in Hameln, die op verzoek van de tandheelkundige vereeniging voor Neder-Saksen, ongeveer 58 soorten amalgaam's onderzocht, hebben uitgemaakt, dat het amalgaam van Fenchel niet geheel te verwerpen is. De heer Fenchel noodigt de collegæ uit, het amalgaam te probeeren, en hem dan de resultaten, gunstig of niet, te willen mededeelen, daar de vervaardiging van eene ideaalvulling, slechts dan mogelijk is, wanneer verschillende collegæ

hieraan medewerken. (De voordracht is in haar geheel in het Tijdschrift opgenomen.)

Teneinde zijne voordracht over „die exacten messungsmethoden für die Volümen Veränderungen der Amalgamfüllungen”, duidelijk te maken, had spreker een aantal zeer scherpzinnig uitgedachte instrumenten medegebracht. Eerst vertoonde de heer F e n c h e l een toestel, dat de drukverhoudingen, die op de vulling inwerken, nauwkeurig bepaalde. Daartoe had hij van zijn amalgaam twee even groote halve kogels gemaakt; deze werden zoodanig in een cylinder geplaatst, dat de convexe oppervlakten elkander aanraakten. Aan beide zijden van den cylinder bevindt zich een sterke spiraalveder, een lange arm staat met het druktoestel in verband en de daaraan bevestigde punt, wijst op eene halfmaanvormige scala nauwkeurig den uitgeoefenden druk aan. Ten tweede trachtte spreker de expansie en contractie der amalgaamvullingen aan te toonen, door middel van een instrument dat zeer veel overeenkomst vertoonde met een thermometer. In den grooten kogel bevond zich in plaats van kwik, eene roode vloeistof, en hierin werd een stuk amalgaam gebracht. Door het omhoog of omlaag gaan dezer vloeistof kan men nu, eveneens op eene scala, duidelijk de expansie en contractie waarnemen.

Vervolgens werd besproken :

b) *Dentin-Anaesthesie durch Kohlensäure.*

De oplossing van het vraagstuk, betrekking hebbende op de gevoeligheid van het tandbeen, heeft twee meeningen doen ontstaan. De eene zoekt uit de protoplasma-verbindingen der cellen de hyperaesthesie te verklaren, en de andere schrijft haar toe, aan de aanwezigheid van zenuwuiteinden in de dentine. Verscheidene middelen zijn reeds toegepast, het een met meer, het ander met minder succes, deze pijnlijkheid te

doen verdwijnen. De eigenschappen, welke een dusdanig middel moet bezitten, om deze gevoeligheid op te heffen, zijn :

- 1^e vocht aan het weefsel te onttrekken.
- 2^e anaestheaserend te werken.
- 3^e noch pulpa, noch tandweefsel aan te tasten.
- 4^e geen pijn veroorzaken en
- 5^e mag de aanwending slechts weinig tijd in beslag nemen.

In het gasvormig koolzuur, resp. in zijne verbinding met andere middelen, gelooft Bauchwitz nu dit middel gevonden te hebben. Reeds in de oudheid — zie Dioscorides en Plinius — werd eene locale anaesthesie opgewekt, doordat men de zoogenaamde Memphissteen (vermoedelijk marmerpoeder) op het ongevoelig te maken lichaamsdeel bracht, en met azijn bevochtigde. De pijnstillende werking, welke men, vooral bij Carcinoom der Mammae, der Uterus en neuralgie daarvan heeft opgemerkt, duurt ongeveer een uur.

Kolbe heeft nauwkeurige onderzoekingen met betrekking tot het desinfectievermogen van koolzuur gedaan.

Spreker demonstreerde nu het door Bauchwitz geconstrueerde apparaat, waarvan men de uitvoerige beschrijving vindt in de brochure, getiteld: „Die Behandlung des sensiblen Dentins mit Kohlensaure, von M. Bauchwitz.”

Bij gebrek aan tijd werd de voordracht over de „Mellin-Stiftung,” waarvan de heer Fenchel directeur is, uitgesteld.

Des middags kwamen de leden bij elkander in Hotel Milles Colonne, waar de heer A. Körbitz, na eene korte inleiding (welke opgenomen is in het Tijdschrift) eene demonstratie van porcelein-vullingen zou houden. Door de bereidwilligheid van collega Roeloffs, werd de heer Körbitz in de gelegenheid gesteld zijne voordracht practisch te demonstreeren.

K.